

Continguts d'aprenentatge de l'EpD en l'àmbit escolar

I INTERCULTURALITAT

PRIMÀRIA

Objectiu general

Actuar de manera oberta i respectuosa en relació a la diversitat cultural per mitjà de l'anàlisi crítica i el rebutg de prejudicis, estereotips i de qualsevol tipus de discriminació, amb la finalitat d'esdevenir persones compromeses i responsables en la construcció de relacions interculturals basades en l'equitat, la justícia i la inclusió social.

Objectiu de final d'etapa

Construir relacions inclusives basades en el respecte, el diàleg i l'enriquiment mutu entre totes les persones i grups socials, rebutjant els estereotips, prejudicis i discriminacions per motius d'origen o pertinença.

Blocs temàtics

Bloc A: Cultura, diversitat cultural i identitats

Bloc B: Estereotips, prejudicis i discriminacions

Bloc C: Models de convivència i inclusió social

PRIMÀRIA

Bloc A: Cultura, diversitat cultural i identitats

Objectiu del bloc

Construir la pròpia identitat cultural de forma crítica i autònoma, a partir de la valoració positiva de la diversitat cultural present en l'entorn proper i al món i de la necessitat d'uns valors compartits.

Continguts de final d'etapa

- Presa de consciència del procés de construcció de la pròpia identitat cultural a partir de la relació amb les persones i col·lectius de l'entorn
- Respecte i valoració de la diversitat cultural (llengües, costums, valors, creences, formes de vida...) present a l'aula, a l'escola i a l'entorn proper com una oportunitat d'aprenentatge i d'enriquiment.
- Anàlisi dels fenòmens migratoris, de les seves causes i conseqüències, a partir del testimoni que aporta la biografia familiar pròpia i dels companys, i de l'anàlisi de les informacions reflectides en els mitjans de comunicació
- Reconeixement dels principis i valors fonamentals (justícia, equitat, dignitat, pau, , sostenibilitat, solidaritat...) que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones, independentment del seu origen o pertinença

PRIMÀRIA

Desplegament continguts d'aprenentatge: *Cultura, diversitat cultural i identitats*

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Identificació d'alguns elements que contribueixen a la configuració de la identitat cultural (origen, llengua, costums, valors, sentit de pertinença, adscripció a grups d'afinitat)	Reconeixement i reflexió sobre els múltiples elements que contribueixen a la configuració de la identitat cultural (origen, llengua, costums, valors, sentit de pertinença, adscripció a grups d'afinitat)	Presència de consciència del procés de construcció de la identitat cultural a partir de la relació amb les persones i col·lectius de l'entorn
Observació de la diversitat de llengües, costums, valors, creences i formes de vida que es troben a l'aula i a l'escola, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures	Reconeixement de la diversitat cultural (llengües, costums, valors, creences, formes de vida...) present a l'aula, a l'escola, i a l'entorn proper, com una oportunitat d'aprenentatge i d'enriquiment.	Respecte i valoració de la diversitat cultural (llengües, costums, valors, creences, formes de vida...) present a l'aula, l'escola i a l'entorn proper com una oportunitat d'aprenentatge i d'enriquiment.
Identificació del lloc d'origen de les famílies de l'alumnat, comparant les semblances i les diferències existents	Coneixement de les experiències migratòries dels diferents membres de les famílies de l'alumnat, identificant la seva tipologia (del camp a la ciutat, dintre del propi país, internacional...)	Anàlisi dels fenòmens migratoris, de les seves causes i conseqüències, a partir del testimoni que aporta la biografia familiar pròpia i dels companys, i de l'anàlisi de les informacions reflectides en els mitjans de comunicació
Identificació d'alguns principis i valors fonamentals que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones, independentment del seu origen o pertinença	Coneixement d'alguns principis i valors fonamentals (justícia, equitat, pau, dignitat, sostenibilitat, solidaritat...) que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones independentment del seu origen o pertinença.	Reconeixement dels principis i valors fonamentals (justícia, equitat, dignitat, pau, , sostenibilitat, solidaritat...) que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones independentment del seu origen o pertinença.

PRIMÀRIA

Criteris d'avaluació

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Identifiquen alguns elements que contribueixen a la configuració de la identitat cultural (origen, llengua, costums, valors, sentit de pertinença, adscripció a grups d'afinitat)	Reconeixen i reflexionen sobre els múltiples elements que contribueixen a la configuració de la identitat cultural (origen, llengua, costums, valors, sentit de pertinença, adscripció a grups d'afinitat)	Prenen consciència del procés de construcció de la pròpia identitat cultural a partir de la relació amb les persones i col·lectius de l'entorn
Observen la diversitat de llengües, costums, valors, creences i formes de vida que es troben a l'aula i a l'escola, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures.	Reconeixen la diversitat cultural (llengües, costums, valors, creences, formes de vida...) present a l'aula, a l'escola i a l'entorn proper com una oportunitat d'aprenentatge i d'enriquiment.	Respecten i valoren la diversitat cultural (llengües, costums, valors, creences, formes de vida...) present a l'aula, a l'escola i a l'entorn proper, com una oportunitat d'aprenentatge i enriquiment
Identifiquen el lloc d'origen de les respectives famílies, comparant les semblances i les diferències.	Coneixen les experiències migratòries dels diferents membres de les respectives famílies, identificant la seva tipologia (del camp a la ciutat, dintre del propi país o internacional).	Analitzen els fenòmens migratoris, les seves causes i conseqüències, a partir del testimoni que aporta la biografia familiar pròpia i dels companys, i de l'anàlisi de les informacions reflectides en els mitjans de comunicació
Identifiquen alguns principis i valors fonamentals que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones, independentment del seu origen o pertinença	Coneixen alguns principis i valors fonamentals (justícia, equitat, pau, dignitat, sostenibilitat, solidaritat...) que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones independentment del seu origen o pertinença.	Reconeixen els principis i valors fonamentals (justícia, equitat, dignitat, pau, , sostenibilitat, solidaritat...) que constitueixen la base de la igualtat de drets i oportunitats per a totes les persones independentment del seu origen o pertinença.

PRIMÀRIA

Bloc B: Estereotips, prejudicis i discriminacions

Objectiu del bloc

Rebutjar actituds i comportaments tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació que fomenten els estereotips, els prejudicis i les discriminacions per motius d'origen o pertinença.

Continguts de final d'etapa

- Reflexió i posicionament en relació als estereotips i prejudicis presents a l'aula i en els diferents àmbits relacionals de l'alumnat envers persones i col·lectius d'origens culturals diversos
- Reflexió crítica sobre els comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació, Internet, xarxes socials, i altres espais d'informació i comunicació respecte als diferents col·lectius socials i culturals.
- Reflexió sobre situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers persones i grups per motiu del seu origen o pertinença en l'entorn proper i al món, en diferents moments històrics
- Coneixement d'eines, mecanismes i recursos útils per detectar i prevenir comportaments i/o situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença, i pràctica d'aquestes estratègies en els diferents àmbits relacionals

PRIMÀRIA

Desplegament continguts d'aprenentatge: *Estereotips, prejudicis i discriminacions*

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Identificació d'estereotips i prejudicis presents a l'aula i en l'entorn proper envers persones i col·lectius d'origens culturals diversos	Reconeixement d'estereotips i prejudicis presents a l'aula i en l'entorn proper envers persones i col·lectius d'origens culturals diversos	Reflexió i posicionament en relació als estereotips i prejudicis presents a l'aula i en els diferents àmbits relacionals de l'alumnat envers persones i col·lectius d'origens culturals diversos
Observació de comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació, Internet, xarxes socials, i altres espais d'informació i comunicació respecte als diferents col·lectius socials i culturals	Anàlisi de comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació, Internet, xarxes socials, i altres espais d'informació i comunicació respecte als diferents col·lectius socials i culturals	Reflexió crítica sobre els comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació, Internet, xarxes socials, i altres espais d'informació i comunicació respecte als diferents col·lectius socials i culturals
Observació de situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers persones i grups per motiu del seu origen o pertinença en l'entorn proper de l'alumnat	Identificació de situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers persones i grups per motiu del seu origen o pertinença en diferents àmbits relacionals de l'alumnat	Reflexió sobre situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers persones i grups per motiu del seu origen o pertinença en l'entorn proper i al món, en diferents moments històrics
Presentació de diferents eines, mecanismes i recursos útils per detectar i prevenir comportaments i/o situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença, i familiarització amb el seu ús a l'aula	Identificació de diferents eines, mecanismes i recursos útils per detectar i prevenir comportaments i/o situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença, i pràctica d'aquestes estratègies a l'aula i al centre	Coneixement d'eines, mecanismes i recursos útils per detectar i prevenir comportaments i/o situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença, i pràctica d'aquestes estratègies en els diferents àmbits relacionals

PRIMÀRIA

Criteris d'avaluació

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Identifiquen estereotips i prejudicis presents a l'aula i en l'entorn proper envers persones i col·lectius d'orígens culturals diversos	Reconeixen estereotips i prejudicis presents a l'aula i en l'entorn proper envers persones i col·lectius d'orígens culturals diversos	Reflexionen i es posicionen en relació als estereotips i prejudicis presents a l'aula i en els diferents àmbits relacionals de l'alumnat envers persones i col·lectius d'orígens culturals diversos
Observen comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació i altres fonts respecte als diferents col·lectius socials i culturals	Analitzen els comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació i altres fonts respecte als diferents col·lectius socials i culturals	Reflexionen críticament sobre els comentaris, opinions, valoracions i interpretacions que es donen en els mitjans de comunicació i altres fonts respecte als diferents col·lectius socials i culturals
Observen diferents situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups de l'entorn proper per motiu del seu origen o pertinença en l'entorn proper de l'alumnat	Identifiquen diferents situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups de l'entorn proper per motiu del seu origen o pertinença en els seus diferents àmbits relacionals	Reflexionen sobre diferents situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença en l'entorn proper i al món, en diferents moments històrics
Observen diferents eines, mecanismes i recursos de detecció i de prevenció de comportaments i/o de situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença i mostren petits avenços en la seva aplicació a l'aula	Identifiquen diferents eines, mecanismes i recursos de detecció i de prevenció de comportaments i/o de situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença i practiquen aquestes estratègies a l'aula i al centre	Coneixen diferents eines, mecanismes i recursos de detecció i de prevenció de comportaments i/o de situacions de discriminació, exclusió, dominació o violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença, i apliquen aquestes estratègies en els diferents àmbits relacionals

PRIMÀRIA

Bloc C: Models de convivència i inclusió social

Objectiu del bloc

Participar activament en la construcció de relacions de convivència interculturals inclusives, basades en el diàleg, l'equitat i el respecte de totes les persones i grups socials.

Continguts de final d'etapa

- Participació en la presa de decisions i la construcció consensuada d'unes normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre
- Coneixement i aplicació de les habilitats socials que contribueixen l'establiment de relacions de convivència intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn proper (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat)
- Establiment de relacions de convivència intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn basades en l'estima, el respecte i la confiança en un mateix i en les altres persones
- Reconeixement i respecte dels drets propis i de les persones i col·lectius de l'entorn proper, fent èmfasi en aquells relacionats amb el reconeixement de les minories i de la diversitat (lingüística, cultural, religiosa...).

PRIMÀRIA

Desplegament continguts d'aprenentatge: *Models de convivència i inclusió social*

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Reconeixement de la necessitat de consensuar unes normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre	Inici en la pràctica de presa de decisions i de construcció consensuada d'algunes normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre	Participació en la presa de decisions i la construcció consensuada d'unes normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre
Identificació d'algunes habilitats socials necessàries per a la convivència intercultural a l'aula (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, cooperació, flexibilitat, adaptabilitat) i familiarització amb la seva pràctica	Reconeixement d'algunes habilitats socials que contribueixen a la convivència intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn proper (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, cooperació, flexibilitat, adaptabilitat) i inici en la seva pràctica	Coneixement i aplicació de les habilitats socials que contribueixen a establir relacions de convivència intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn proper (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, cooperació, flexibilitat, adaptabilitat).
Identificació de les necessitats, desitjos, sentiments i valors propis i de les altres persones de l'entorn	Reconeixement i valoració de les necessitats, desitjos, sentiments i valors personals i grupals a partir de l'autoestima, el respecte i la confiança	Establiment de relacions de convivència a l'aula, al centre i a l'entorn basades en l'estima, el respecte i la confiança en un mateix i en les altres persones
Identificació dels propis drets com a individus i com a membres de determinats col·lectius a partir d'aspectes propers (educació, salut, infància...)	Identificació dels drets propis i de les persones i col·lectius de l'entorn proper, fent èmfasi en aquells relacionats amb el reconeixement de les minories i de la diversitat (lingüística, cultural, religiosa...)	Reconeixement i respecte dels drets propis i de les persones i col·lectius de l'entorn proper, fent èmfasi en aquells relacionats amb el reconeixement de les minories i de la diversitat (lingüística, cultural, religiosa...)

PRIMÀRIA

Criteris d'avaluació

Cicle Inicial	Cicle Mitjà	Cicle Superior
Reconeixen la necessitat de consensuar unes normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre	S'inicien en la pràctica de prendre decisions i construir de forma consensuada unes normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre	Participen en la presa de decisions i la construcció consensuada d'unues normes bàsiques per organitzar la convivència a l'aula i al centre
Identifiquen algunes habilitats socials necessàries per a la convivència intercultural a l'aula (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, cooperació, flexibilitat, adaptabilitat) i familiarització amb la seva pràctica	Reconeixen algunes habilitats socials que contribueixen a la convivència intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, cooperació, flexibilitat, adaptabilitat) i s'inicien en la seva pràctica	Coneixen i apliquen les habilitats socials que contribueixen a establir relacions de convivència intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn proper (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució i transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat).
Identifiquen les necessitats, desitjos, sentiments i valors propis i de les altres persones de l'entorn	Reconeixen i valoren les necessitats, desitjos, sentiments i valors personals i grupals a partir de l'autoestima, el respecte i la confiança.	Estableixen relacions de convivència a l'aula, al centre i a l'entorn basades en l'estima, el respecte i la confiança en un mateix i en les altres persones
Identifiquen els propis drets com a individus i com a membres de determinats col·lectius a partir d'aspectes propers a la seva realitat (educació, salut, infància...)	Identifiquen els drets propis i de les persones i col·lectius de l'entorn proper, fent èmfasi en aquells relacionats amb la amb el reconeixement de les minories i de la diversitat (lingüística, cultural, religiosa...)	Reconeixen i respecten els drets propis i de les persones i col·lectius de l'entorn proper, fent èmfasi en aquells relacionats amb el reconeixement de les minories i de la diversitat (lingüística, cultural, religiosa...)

PRIMÀRIA

Orientacions metodològiques i didàctiques

A continuació, proposem alguns principis metodològics i didàctics sobre els quals hauria de regir a l'hora de treballar de manera competencial aquest eix.

- **Enfocament integral de la persona**, és a dir, l'aprenentatge és un procés individual en què cadascú va construint la seva identitat i es va configurant èticament. Aquesta configuració ètica ha de reflectir un equilibri entre pensament (raó), sensibilitat (emoció) i moviment (acció). Per tant, l'acció educativa ha de fer èmfasi en desenvolupar pensaments, sentiments i comportaments proactius en l'alumnat.
- **Aproximació multidisciplinària a la construcció dels sabers**, és a dir, l'educació per al desenvolupament en l'àmbit escolar ha de basar-se en propostes educatives que permetin, potenciïn i harmonitzin diferents àmbits del saber. En aquest sentit, es pretén apropar a l'alumnat a la comprensió de **la complexitat del món que l'envolta per tal de donar resposta als reptes que li planteja**.
- **Protagonisme del alumnat en el procés d'aprenentatge**, és a dir, l'alumnat ha d'aconseguir progressivament un major nivell d'autonomia per tal de construir el seu projecte de vida individual i social. Per tant, el paper del professorat ha de ser d'acompanyament i de creació de les condicions pedagògiques necessàries per tal de capacitar l'alumnat en aquesta línia.
- **Acció i participació en el procés d'aprenentatge** de l'alumnat per fomentar la capacitat de transformar l'entorn i transformar-se, és a dir, l'aprenentatge hauria de basar-se en activitats i participació activa de l'alumnat.
- **Vivència i experiència per desenvolupar aprenentatges significatius**, és a dir, qualsevol aprenentatge nou ha de partir dels interessos de la persona. D'aquesta manera, aquests nous coneixements poden esdevenir en rellevants, funcionals i significatius per a la persona i, per tant, aplicables a la vida diària.

PRIMÀRIA

- **Flexibilitat i contextualització didàctico-metodològica**, és a dir, l'acció educativa ha de ser adequada a les diferents característiques, ritmes d'aprenentatge i nivells de l'alumnat, les seves circumstàncies concretes i el seu moment vital.
- En la mateixa línia, l'educació per al desenvolupament ha de promoure l'ús de diferents estratègies didàctiques que fomentin **la curiositat, la indagació, la reflexió, la contrastació, el intercanvi, la sensibilització i la transformació de la realitat** que ens envolta.

Tanmateix, destaquem algunes estratègies i tècniques didàctiques que facilitaran l'adquisició dels continguts d'aprenentatge (coneixements, habilitats, procediments, actituds i valors) que presenta aquest eix temàtic. En aquest sentit, caldria promoure principalment:

- Estratègies per a l'autoconeixement i el desenvolupament personal
  - Clarificació de valors
  - Autobiografies
  - Diaris personals
  - Enfocament socioafectiu
  - Teatre social
- Estratègies participativo - dialògiques
  - Pluja d'idees
  - Diàlegs simultanis
  - Grups de discussió
  - Debats
  - Seminaris
- Estratègies per a l'anàlisi crítica de la realitat
  - Estudi de casos o situacions
  - Dilemes morals
  - Dramatitzacions
- Estratègies d'interdependència positiva
  - Treball cooperatiu
  - Tutoria entre iguals
  - Cooperatiu per experts